

WAAKT OP! GIJ DIE SLAAPT,
STAAT OP UIT DEN DOODEN!
EN CHRISTUS ZAL OVER U LICHTEN.

EENE ROEPSTEM

TOT

ALLE WARE GELOOVIGEN EN BEGEERIGEN

IN NEDERLAND,

GESPROKEN DOOR

J. E. F E I S S E R.

Dienaar van God en Jezus Christus.

TE GRONINGEN, BIJ
W. VAN BOEKEREN.

1843.

VOORBERIGT.

»Ik verblijde mij nu in mijn lijden voor u, en vervulle in mijn vleesch de overblijfselen van de verdrukkingen Christi voor »zijn ligchaam, 't welk de gemeente is.»

Coll. 1: 24.

Reeds sedert eenigen tijd opgewekt, om ook in ruimen kring de mij geleende gaven ten nutte der geloovigen en begerigen, en tot eer van God en den Zoon Zijnes welbehagens aan te leggen, gevoelde ik mij dixer dagen niet langer in staat, om dien aandrang te wederstreven: diáárom schrijf ik.

Van lieverlede, van licht tot licht voortgeleid, door Hem, Die mij uit de duisternis getrokken en overgebragt heeft tot het Koninkrijk des Zoons Zijner liefde, geloof ik thans tot den opbouw van dat Koninkrijk werkzaam te moeten zijn; bevindende ik ook de getuigenis van Gods genade in mij, dat ik zelfs mijne ziel den Heer wensch over te geven, indien Hij haar van mij mogt eischen, in Zijne dienst en tot Zijne verheerlijking.

Vroeger wist ik niet beter: ik was onwijs, ongehoorzaam, dwalende, menigertlei begeerlijkheden en wellusten dienende, in boosheid en nijdigheid levende,

hatelijk en den anderen hatende. Bij dezen herroep ik dus plegtig alles wat ik, in dien staat van mijne verblinde ziel, tegen de waarheid gesproken of geschreven heb; terwijl ik God bidde, dat Hij het voor anderen onschadelijk make en mij vergeve: waarbij ik Hem tevens ootmoedig aanroep, om Zijnen genadezege over hetgeen naar Zijnen wil door mij mogt gezegd of gedaan zijn, of nog gezegd en gedaan zal worden.

F.

Ten einde mijne heilzoekende lezers eenigzins op het standpunt te plaatsen, van waar zij deze Roepstem en den persoon, die haar spreekt, regt beschouwen kunnen, zij het mij vergund, een paar woorden vooraf te zeggen, eer ik tot mijn wezenlijk doel overga.

Zoo lang de beweging, welke de Heer nu sinds ettelijke jaren in Zijne kerk verwekt heeft, nog levendig was en niet geheel vruchteloos scheen, heb ik gezwegen, in stilte afwachtende, wat des Heeren welbehagen met dezelve mogt wezen. Wel bespeurde ik, tot mijne smart, onder de goedgemeende pogingen van deze en gene leeraren en lidmaten, iets gebrekkigs en onzuivers; doch hoopte ik daarbij steeds, dat de Geest, Die in de waarheid leidt, dat gebrekkige en onzuivere meer en meer zoude wegnemen en het noodige licht dengenen zoude bijzetten, die met het gewigtige werk der Reformatie van de Reformatie begonnen waren. Intusschen is deze hoop tot heden toe niet vervuld geworden.

de tijden schijnen zelfs duisterder dan te voren; naardien de zoogenoemde gevestigde Hervormde Kerk al meer en meer naar totale anarchie (regeringloosheid) overhelt, en de afscheiding, zonder vastheid van beginsel en zonder éénheid in wezen, onmogelijk als Kerk zal kunnen bestaan blijven. Daarom meen ik, dat het *thans* juist de geschikte tijd des Heeren is, om naar de mate der gaven, welke mij verleend zijn, te moeten handelen. Het is zoo: — ik zal ligtelijk vele stemmen tegen mij zich hooren verheffen, en bijzonder zulke stemmen, die mij van euvclmoed en eigenwaan beschuldigen; daar ik, als 't ware ingewikkeld, de pogingen van bekwame en godzalige mannen met die der voorloopers van de Hervorming vergelijk, mijzelve daarentegen met eenen LUTHER OF KALVIJN. Maar de Heer kent de harten. Voor Hem en voor alle menschen betuig ik, dat voor mijne natuur geen genoeglijker beeld zich vertoont, dan dat van een stil en vreedzaam leven. Ook is mijn lot en deel op deze aarde thans in dit opzigt zóó gelukkig, als de oude mensch het maar immer begeeren kan. Tevens zoude mij niets aangenermer zijn, dan dat de Heer eenen anderen tot die taak riep, met voorbijgaan van mij, omdat ik veel liever volg, dan dat ik in den strijd vooraan sta, blootgesteld aan de eerste pijlen van den vijand. De liefde van Christus dringt mij echter, en wees mij! indien ik langer zwijge.

Ware het echter, dat de wil des Heeren anders is, dan ik het mij tot heden toe voorstel; —

zal het ons niet gelukken de gemeente zóó te ordenen, als het behoort, zoodat zij weer waarlijk den naam van *het ligchaam Christi* mag dragen ik hoop aldan in dien wil des Vaders en des Zoons te rusten, en mij met de bewustheid te troosten, dat ik mijne talenten toch niet begraven, maar op woeker gezet heb

De *wapenen*, van welke ik mij in dezen strijd en bij dezen arbeid wensch te bedienen, (zoo de Heer mij daartoe verder gelieft te bekwamen) zal ik alleen uit de II. Schriften, bijzonder des Nieuwen Testaments, ontleenen; waartoe ik ook genoodzaakt worde, dewijl de nieuwere menschen de ouderen verwerpen, en de ouderen de nieuweren, 't welk regt is, vermits in zaken van Godsdienst Gods woord ook, wel verklaard, de eenige stem ter bepaling of beslissing mag zijn.

Veel — onuitsprekelijk veel hulp ben ik daartoe echter dagelijks noodig, doch alleen van God den Vader en van den Heer Jezus Christus: vleeschelijke hulp zou mij eerder schaden dan baten. Ik verzoek daarom alle geloovigen en begeerigen met hunne gebeden voor mij en voor de goede zaak tot den troon der genade te gaan; terwijl ik hen tevens vriendelijk opwek, om door den geest, uit zuiver geloof, mede te werken tot den opbouw van dien tempel Gods, die niet uit steenen maar uit levende lidmaten van den Zoon des Allerhoogsten bestaat.

Behalve de bestendige verkondiging der waarheid in de plaats mijner inwoning, acht ik mij dan

nu verplicht om ook voor ruimeren kring te *schrijven* en te *handelen*. Van het eerstgemelde moge dit stukje als een begin beschouwd worden; van het handelen zal eerlang eene, thans bij het Klassikaal Bestuur van Assen overwogen wordende, zaak ten bewijze verstrekken; van welke zaak ik voorloopig het volgende meen te moeten ber.

Naar het op Gods heilig woord gegronde begrip van het ware wezen der Christelijke gemeente of Kerk, behoort niemand als lidmaat van die gemeente te worden aangemerkt, dan die door den Heiligen Geest gelid wordt, zonder welchen geen opregt geloof mogelijk is. Overeenkomstig die overtuiging ben ik begonnen, op mijne standplaats, eenige menschen, welke ik gerust ten eenenmale van dien geest verstoken mogt achten, te verklaren, dat zij zich als zoodanig van het deelgenootschap aan de genade verwijderd moesten houden, en over zulks ook het II. Avondmaal niet mogten gebruiken, als zijnde dit eene geloovige gemeenschap met den Heer Jezus en Zijne geliefde broeders en zusters. Ik had tot deze uitspraak nog meerdere vrijheid en duurder verplichting, omdat ik vroeger veel gedaan had, om hen op allerlei wijze tot het goede te bewegen; waarbij ik echter niet anders dan hunne verduistering in 't verstand en vervreemdheid van het Leven Gods heb leeren kennen.

Dit mijn gedrag, in deze dagen ongewoon, heeft deze diep onkundige menschen, die tot dusver gerust sliepen, en alleen door de oude natuur be-

heerscht werden, in gramschap doen ontbranden. Zelfs mijne mede-opzieners, die ik meer en meer van eene ongunstige zijde leer kennen, meenden mij in deze zaak te moeten weerstaan; zoodat mij de handen hierdoor gebonden werden en sommige der gecensureerden, tegen mijne vermauing aan, zich bij de viering des II. Avondmaals boven aan stelden, en alzoo de kinderen Gods in de gemeente als wegjoegen, of ten minste van den zegen der gunstrijke nabijheid des Heeren beroofden.

Hiervan heb ik toen aanklagte gedaan; en daarbij de hulp en tusschenkomst van het Klassikaal Bestuur dringend en herhaaldelijk ingeroepen. Dat Klassikaal Bestuur heeft daarop, eindelijk, twee uit hun midden gecommitteerd, om de zaak te onderzoeken; welke, bij hunne komst, eerst nog eenige pogingen in het werk stelden, om (gelijk men in de wereld zegt) de zaak te schikken. De ouderlingen echter bij hunne traagheid en onwilligheid, en de gecensureerde lidmaten bij hunne roekeloze stoutheid volhardende, ja! zich tegen mij, als tegen iemand, die hen (door de waarheid) beledigd had, in beschuldiging stellende — gelukte het der commissie niet, om haar vredelievend doel te bereiken. Zij heeft dus aantekening gedaan van den staat des geschils, waarbij ik haar twee stukken overgelegd heb, houdende *vooreerst* de uitdrukking van mijn *verlangen*, dat nl: de ouderlingen mogten ontslagen worden uit hunne bedieningen en de gecensureerde lidmaten in de censuur bevestigd; terwijl ik tevens

vermeende, hangende het geding, in mijne dienst geschorst te moeten worden, als zijnde in staat van zware beschuldiging. Dit laatste is echter door de commissie terstond van de hand gewezen, als zijnde zij hiertoe onbevoegd. *Ten andere* heb ik der commissie ter hand gesteld eene schriftelijke opgaaft van de wijze waarop ik, naar Gods woord, de gemeente des Heeren wenschte te leiden en mij omtrent de ons omringende wereld zoude gedragen.

De uitkomst van deze onderneming, in de kracht Gods, zie ik nu biddend gemoet, hopende dat het den Heer behagen mag, in onze Kerk zijn woord en geest te doen regeren. Viel ons die genade ten deel, dan zoude van zulk een begin nog eene gunstige voortzetting der zoo noodige Reformatie te verwachten zijn. Zegeviert echter, 't geen God verhoede! de overste der macht des lichts; de geest die nu werkt in de kinderen der ongehoorzaamheid, dan vermeen ik, van God en het mij geschonken licht geen vrijheid te hebben, een oogenblik langer in die Kerkgemeenschap te blijven.

En hiermede acht ik genoeg te hebben gezegd, om mijne heilzoekende lezers met mijne bedoelingen en mijnen persoon bekend te maken. Laat mij hun dan nu verder de *woorden* toespreken, welke de Heer mij daartoe gegeven heeft, of nog geven zal. Hij zelve zie er op neder met Zijn vriendelijk oog, en make ze vruchtbaar werkzaam door Zijne almachtige hand.

Het punt, van waar ik meen te moeten uitgaan of beginnen bij mijne pogingen tot heil van de uitverkorenen in ons vaderland en tot eer van den Koning der Kerk, is: »de zuivere voorstelling van het wezen der ware gemeente Gods hier op aarde.» Dwalingen te dien aanzien zijn de menigvuldige oorzaken van jammerlijke twisten, treurige afwijkingen en van het in het duister blijven van vele zielen. Uit het regte verstand daarentegen van die zaak vloeijen alle, ten minste de voornaamste aanwijzingen voort, welke verlichte en godzalige leeraren en lidmaten hebben ter harte te nemen en te volgen, in dezen tijd van wanorde, beginselloosheid en twijfelmoedigheid.

Moge dit stuk dan, 't welk ik nu aan de geloovigen en begeerigen in Nederland ter overweging aanbied, tot opheldering van het hoogstbelangrijk vraagstuk dienen: Wat is de gemeente des Heeren? Laat de Apostel PAULUS ons hierop het antwoord geven, en schikken wij er ons dan wat nader toe, om dat antwoord ordelijk te ontwikkelen. Daarna zullen wij echter opgeven, welke besturingen ons dien ten gevolge door 's Heeren geest en woord worden voorgchouden.

1. COR. 12. v. 12 — 30.

Want gelijk het ligchaam één is, en vele leden heeft, en alle de leden van dit éne ligchaam,

vele zijnde, (maar) een ligchaam zijn, alzo ook Christus. Want ook wij allen zijn door éenen Geest tot éen ligchaam gedoopt, hetzij Joden, hetzij Grieken, hetzij dienstknechten, hetzij vrijen; en wij zijn allen tot éenen Geest gedrenkt. Want ook het ligchaam is niet éen lid, maar vele (leden). Indien de voet zeide: dewijl ik de hand niet ben, zoo ben ik van het ligchaam niet; is hij daarom niet van het ligchaam? En indien het oor zeide: dewijl ik het oog niet ben, zoo ben ik van het ligchaam niet, is het daarom niet van het ligchaam? Ware het geheele ligchaam oog, waar (zou) het gehoor (zijn)? Ware het geheele (ligchaam) gehoor, waar (zou) dereuk (zijn)? Maar nu heeft God de leden gezet, een iegelijk van dezelve in het ligchaam gelijk Hij gewild heeft. Waren zij alle (maar) éen lid, waar (zou) het ligchaam (zijn)? Maar nu zijn er wel vele leden, doch (maar) éen ligchaam. En het oog kan niet zeggen tot de hand; ik heb u niet noodig! of wederom het hoofd tot de voeten: ik heb u niet noodig! Ja veeleer zijn de leden, die (ons) denken de zwaksten des ligchaams te zijn, noodig; en die ons denken de minst eerlijke (leden) des ligchaams te zijn, denzelven doen wij overvloediger eer aan; en onze onsierlijke (leden) hebben overvloediger versiering. Doch onze sierlijke hebben het niet noodig; maar God heeft het ligchaam (alzo) zamengevoegd; gevende overvloediger eer aan hetgeen gebrek (aan dezelve) heeft; opdat geene

tweedragt in het ligchaam zij, maar de leden voor elkander gelijke zorg zouden dragen. En hetzij dat éen lid lijdt, zoo lijden alle de leden mede; hetzij dat éen lid verheerlijkt wordt, zoo verhlijden zich alle de leden mede. En gijlieden zijt het ligchaam van Christus, en leden in het bijzonder. En God heeft er sommigen in de gemeente gesteld, ten eerste Apostelen, ten tweede Profeten, ten derde Leeraars, daarna krachten, daarna gaven der gezondmakingen, behulpzels, regeringen, menigerlei talen. Zijn zij allen Apostelen? Zijn zij allen Profeten? Zijn zij allen Leeraars? Zijn zij allen krachten? Hebben zij allen gaven der gezondmakingen? Spreken zij allen met (menigerlei) talen? Zijn zij allen uitleggers?

I.

Vestigen wij thans eerst ons oog, op de overheerlijke beeldspraak, welke de Apostel gebruikt, om vervolgens op hare meer eigenlijke beteekenis te letten.

1. *De gemeente is Christus of het ligchaam des Heeren.* Zij is dus wezenlijk éen geheel, door den nauwen band, die allen aan elkander voegt, zoo als ook een natuurlijk ligchaam een van andere lichamen afgezonderd, op zich zelf staand geheel is, hoewel het tot de voorwerpen welke er buiten zijn altoos ook in eenige, meer of min naauwe, betrekking blijft.

2. *Dat ligchaam heeft vele leden.* Schoon wij hier geene ontleedkundige beschrijving van dat kunstig zamenstel behoeven te geven, 't welk wij onder den naam van »dierlijk organisme," begrijpen, zoo meen ik u toch ter loops aan die menigte van deelen te moeten doen denken, welke, van het hoofd af tot de voeten toe, in- en uitwendig geplaatst en vereenigd werkzaam, ons tijdelijk leven uitmaken, onderhouden en voortplanten.

3. *In dat ligchaam is geen tweedragt, maar alle leden dragen voor elkander' gelijke zorg.* Ieder deel is bezig en gedurig bezig, niet om het naastliggend of meer verwijderd deel opzettelijk te kwellen of te benadeelen, maar om voor alle de deelen ten nutte en tot genoegzaam werkzaam te zijn. De long, het hart, de maag, de hersens, de handen, voeten, oogen enz. zij zorgen eenparig voor het welzijn van het geheel, waarschuwen, helpen en beschermen malkander wederkeerig en allen in 't algemeen.

4. *Als één lid lijdt; dan lijden alle de leden mede, en als één lid verheerlijkt wordt, dan verblijden zich de overige leden mede.*

Op velerlei wijze zoude men dit kunnen aantoonen, en ontwikkelen, doch waartoe? Ieder die eenigzins nadenkt, zal daarvan door eigene onderzinking en ook slechts oppervlakkige waarneming genoegzaam overtuigd zijn. Bijzonder is het *medelijden* van alle de leden zichtbaar in de *koorts* welke door deskundigen voor eene poging der natuur

gehouden wordt, om verhardingen of wonden b. v. in de long, ingewanden of zelfs beenderen te doen verdwijnen of te genezen. En hoe *het geheel* zich genoeglijk bevindt, wanneer ook maar enkele deelen aangenaam gestreeld worden, dat zullen zij die van het vleesch of den buik hunnen afgod maken u wel het best kunnen zeggen.

5. *Die vele leden heeft God (in meerder of minder aanzien) gezet in hetzelfde ligchaam, gelijk Hij gewild heeft.*

Immers, ofschoon wel alle lichaamsdeelen voor ons noodig, althaus belangrijk zijn, zoo zal het toch wel niemand tegenspreken, dat men b. v. gemakkelijker een paar vingers of teenen kan missen dan de oogen of de longen. Maar ook de leden die ons de zwaksten en geringsten schijnen, wij behoeven ze, en zouden er niet gaarne één van missen.

Het zij mij geoorloofd, op deze schets, een enkel woord te laten volgen aangaande de grondkracht of eerste middelloorzaak, welke het geheel des lichaams werkzaam doet zijn, en in zoodanige overeenstemming houdt. De geneeskundigen noemen dezelve de levenskracht de *vis vitalis*, maar kunnen haar, voor zoo ver mij bekend is, niet naauwkeurig en klaar bepalen:

In's Innere der Natur dringt kein sterbliches Auge*).

Zij besta dan waarin zij wil; genoeg! zij is die kracht welke, van het oogenblik der voortteeling

*) In de verborgene diepten der Natuur vermag geen menschelijk oog door te dringen. v. Schiller.

af beginnende, en met- of kort na den laatsten ademtocht eindigende, de gansche bewerktuiging van ons natuurlijk bestaan in beweging stelt; gelijk de veer of het gewigt het uurwerk.

Letten wij *vervolgens* op het meer eigenlijke wezen der gemeente des Heeren, naar aanleiding van de opgegevene schets des dierlijken ligchaams.

1. *Zij is dan één geheel.*

In welken oord men vromen vindt,
Hun aller lust en leven
Is: Jezus aan te kleven.
In Hem zijn z'allen eensgezind
In Hem zijn z'allen één
En eeuwig lotgemeen.

2. *Maar zij bestaat uit vele leden.* Zij begint, waar ook slechts twee of drie in Jezus naam vereenigd zijn, doch als een mostaardzaad, dat tot een' grooten boom wordt, met vele takken en bladeren, breidt zij zich uit over de gansche wereld, waar ook het zuivere Evangelie gepredikt wordt. Zij is aan eene kudde gelijk, die al grooter en grooter wordt, zoo zij zich slechts in goede weide en getrouw opzigt mag verheugen.

3. *De menschen, welken het gegeven is, om tot die gemeente te behooren, dragen allen voor elkander gelijke zorg, hoezeer zij ook in woonplaats, jaren, verstand of rang verschillen.*

Zij gevoelen zich gedrongen om hunne gaven (van welken aard die ook wezen mogen) niet in zelfszucht te *genieten*, maar met blijdschap ten nutte en tot zaligheid van de andere lidmaten aan te leggen. Niemand van hen leeft (voor) zich zelve, en niemand van hen sterft (voor) zich zelve; maar het zij zij leven, het zij zij sterven, zij leven en sterven (voor) den Heer, Die in de gemeente is. Opdat men mij hier wel versta, verzoek ik, dat men in het oog houde, dat ik hier niet op eene liefdezorg doel, welke men ook *buiten* de Christelijke kerk vinden kan, b. v. 'ouderliefde welke, op zich zelf beschouwd, bloot dierlijk is; of gemeenschapsliefde, welke men ook bij in troepen te zamen wonende redelooze schepselen vindt; of eigenbatige liefde, welke groot degenen die haar groeten, zoo als zelfs met onbekeerde Phari-seën en tollenaren het geval kan zijn. Neen! ik bedoel die liefde welke uit God is, Goddelijk, en die zich openbaart in eene innige en onuitsprekelijke hartgemeenschap tusschen de huisgenooten des geloofs (de ware lidmaten) en in eene werkdadige goedwilligheid ook jegens vreemdelingen en vijanden.

4. *In de ware gemeente des Heeren kan geen lid de lichamelijke of geestelijke smart van het ander lid zien, zonder medegevoel, 't welk in dadelijke hulp zichtbaar wordt; terwijl het integendeel als van zelf tot eene opregte vreugde geleid wordt, wanneer het den geestelijken en tijdelijken welvaart van de andere leden ontdekt.*

En in dit, gelijk mede in het vorige stuk vinden wij juist de voornaamste trekken van het hemelsche beeld onzes Heeren, waardoor naar buiten blijkt Wien de geloovigen toebehooren en ook dienen in eenigheid des Geestes met Hem, Dien zij aanhangen.

In de ware gemeente heerscht geen hoogmoed, haat, nijd, afgunst of begeerlijkheid. Ik zeg *heerscht*: want de overblijfselen van de zonde liggen ook nog in de geroepene heiligen, maar zij worden gekend, bestreden en betreurd. Daarentegen gevoelen zij in zich, dat het wel zalig is te ontvangen, maar nog zaliger, te kunnen geven; en, daar nu ons gansche leven in geven en ontvangen bestaat, zoo gevoelt zich de ware Christen altijd zalig, ten minste zoo lang hij in 't geloof mag leven.

5. Eindelijk: *Ook in de Christelijke gemeente zijn wel verschillende leden, naar de mate der gaven of bedieningen welke hun gegeven zijn, doch zij staan allen op de regte plaats, en beantwoorden aan het doel, waartoe zij gezet zijn.*

De Apostel gewaagt van dit stuk meer bijzonder in de drie laatste versen van de aangehaalde plaats, terwijl wij er ook nog bijvoegen moeten, wat wij in dat Hoofdstuk lezen van het 8ste vers af tot het 11de toe.

Want aan dezen wordt door den Geest gegeven het woord der wijsheid, en aan eenen ander het woord der kennis, door denzelfden Geest; en

aan eenen ander' het geloof, door denzelfden Geest, en aan eenen ander' de gaven der gezondmakingen, door denzelfden Geest; en aan eenen ander' de werkingen der krachten, en aan eenen ander' profetie, en aan eenen ander' onderscheidingen der geesten, en aan eenen ander' menigerlei talen, aan eenen ander' uitlegging der talen.

Tijdelijke zoowel als geestelijke dingen, — zij zijn allen geheiligd door den Heiligen Geest, die in de geloovigen woont. Een daglooner doet zo goed Engelenwerk als een koning of hoogleeraar in hunnen stand, indien allen werken om *Gods wil* te betrachten, in dankbaarheid en liefde.

Zoowel de heeren of vrouwen als de dienstbaren, zoowel de ouders als de kinderen, zoowel de verlichten als de eenvoudigen, zoowel de geneesheeren als de ambachtslieden, zoowel de leeraren of onderwijzers als de leerlingen, zoowel de regeerders als de onderdanen, — allen beijveren zich in hunnen kring (*hun Goddelijk beroep*, zegt het huwelijksformulier) des Heeren welbehagen te doen, d. i. het wezenlijk heil van hunne naasten te bewerken. Zij zien niet op het hunne, als of *zij zelve* alleen slechts gelukkig en zalig behoeven te worden, maar zij zien meer op 'tgeen der anderen is, opdat die zich mogen verblijden.

»Dat is wel schoon en heerlijk in 't Ideaal,» zal misschien menigeen van mijne lezers hierbij denken; — maar hoe verschilt de werkelijkheid van die schets, en hoe het ooit zoo tot stand te krijgen?

Tot antwoord op het *eerste* diene: dat ik daarom juist mij gedrongen gevoelde om te schrijven en te handelen, of ik ook een gering middel in 's Heeren hand mogt zijn, tot verheffing van de diep gezonkene gemeente, tot toebrengring van de genen, die nog buiten zijn.

Tot antwoord op het *laatste* diene het woord des Heeren, op de vraag: *wie kan dan zalig worden?* »Bij de menschen is dit onmogelijk, maar bij God zijn alle dingen mogelijk.»

Het *straks* bijgebragte nopens de *vis vitalis* of levenskracht welke het gansche *ligchaam* doordringt en in werking brengt, leidt mij *hier* geschiktelijk tot eene aanwijzing van de bewerkende oorzaak des goddelijken levens in het ligchaam des Heeren, 't welk *de gemeente* is. En die oorzaak is alleen de Heilige Geest; want niemand kan zelfs Jezus den Heer noemen, (in oprechtheid en waarheid zich aan Zijne koninklijke heerschappij overgeven en onderwerpen) dan door dien Geest.

Die Heilige Geest, welke ook aan de gemeente zoowel, als aan elken geloovige in 'tbijzonder be-loofd is op 'tgebed, schoon niet aan allen even spoedig en in dezelfde mate; — die Geest des Vaders en des Zoons moet alle de leden leiden, besturen, troosten, heiligen, uitdeelende aan eenen iegelijk' gelijkerwijs Hij wil. Alle ware Christenen hebben die zalving; zij zijn door éénen Geest gedoopt, tot éénen Geest gedrenkt*).

*) Alleen geloovigen mogen dusgedoopt worden, naar de H.

Wat dus voor het natuurlijk ligchaam de zogenoemde *vis vitalis* of levenskracht is, dat is voor het ligchaam des Heeren, hetwelk de gemeente is, de Heilige Geest. En, laat mij hiermede mijne schets sluiten; even gelijk de Heeren physiologen nog niet bekend schijnen met het ware wezen dier levenskracht, maar het aauzijn van dezelve uit de verschijnselen of werkingen opmaken; zóó weten de Heeren theologen nog niet te zeggen, wat de Heilige Geest is ('tgeen ook van zelf spreekt, omdat niemand God regt kent, of begrijpt)

Schrift. De kinderdoop is lang na de Apostolische tijden, tegen het bevel des Heeren aan, in de kerk ingeslopen, en het zal, indien het Gode behagen mag, wederom eene kerk tot stand te brengen, gefundeerd op den Heere Jezus en de Apostelen, ook wel eene der eerste bepalingen bij die kerk worden, dat men alleen de *geloovigen* doope. Men versta mij wel, *niet* de volwasseneu of bejaarden, omdat die zoo *oud* zijn of zooveel *weten*; — maar de geloovigen, die eerst van den Heer geroepen, en als zoodanig kenbaar geworden zijn.

De doop der kinderen is, in betrekking tot kinderen welke, *onbegenadigd*, in hunne zonden blijven, eene misdaad tegen God; doordien men alsdan het *teeken* van het genadeverbond aan de zulken geeft, met welke God zelve het verbond niet toont aantegaan. Terwijl het doopen van *begenadigde* kinderen, op ziju zachtst genomen, een vooruitloopen van den Heer is, 't welk *ons*, die van die begenadiging vóór het geloof en de bekeering geen kennis kunnen dragen, geenszins betaamt of vrijstaat.

Op den blooten waterdoop, voor zoover die in de plaats der besnijdenis, die met handen geschiedt, heet in de plaats te zijn gekomen, zoude men voegzaam de woorden van den Apostel Paulus kunnen toepassen, 1 Koriuth 7: 19, en Rom. 2: 25-29.

Voor de plegtigheid des tegenwoordigen kinderdoops konde men dan in de plaats brengen *het voorstellen aan den Heer* naar Luk. 2: 22-24. gepaard met de *oplegging der handen* naar Mark. 10: 16.

schoon men het gemis of het aanwezig zijn van dien Geest, bijaldien men zelve geestelijk is, ligtelijk bemerken kan.

■ ■ ■

Laat mij thans tot mijn eigenlijk doel komen, en aan de ware geloovigen en begeerigen in Nederland de besturingen toeroepen, welke hun door den Geest en het overdachte goddelijke woord ter behartiging voorgesteld worden.

A. Het eerste stuk, dat onze opmerking hier alleszins waardig is, bestaat in de vermaning: *dat wij ons toch voor de dwaling wachten, om niet allen voor leden van de ware gemeente des Heeren te houden, die er den naam van dragen.*

Door de onkunde of onverschilligheid van vele zoogenoemde Herders, Leeraars en Opzieners, is er in de laatste jaren een zoo verbazend groot getal menschen onder de belijders van den Eenigen Zaligmaker van zondaren opgenomen, ja! zijn er zoo velen tot het gewigtige predikambt en ouderlingschap toegelaten, die er geen andere vereischten toe hadden, dan, op zijn best genomen, een weinigje kennis, en nog niet eens altijd regte kennis van den weg des heils, dat onze (gevestigde) Hervormde Kerk op verre na niet meer naar het ligchaam des Heeren gelijk. Nog meer! — Er zijn zelfs Schrijvers, ook op Akademische leerstoelen werkzaam, die hunne

treurige misvatting in deze openlijk hebben durven uitspreken, tot grooten schade van allen die hen met toestemming hooren of lezen. Bij voorbeeld: Prof. v. n. DE GROOT spreekt in een stuk, getiteld: *Over de opleiding van toekomstige predikanten* enz. geplaatst in het Tijdschrift: *Waarheid in Liefde* van deze zaak in dier voege, als of het *Hoofd* en het *ligchaam* twee van elkander gescheidene, vijandig tegen elkander overstaande deelen, zijn. Immers, hij schijnt te meenen, dat men het ligchaam (de gemeente) behagen kan, en daárdoor juist het Hoofd (den Heer Jezus) mishagen of beledigen; terwijl hij beweeren wil, dat men alleen het Hoofd moet eeren en gehoorzamen, al ware dit ook tegen den zin of wil van de leden. Alsof dit mogelijk ware!

Z. Hooggel. is hoogstwaarschijnlijk in deze droevige misvatting vervallen, door de vermaning in den wind te slaan, welke, uit de verhandelde stof afgeleid, nu door ons overwogen wordt. Hij redeneert althans even als of hij de gansche hem omringende wereld, vol onwetende en van het leven Gods vervreemde menschen, voor *Christenen* aanziet. En hij doet dit niet alléén: meermalen heb ik ook zulke woorden van leeraren en gemeenteleden (in naam) moeten hooren; zelfs onlangs in een boek van Ds. HAZELHOFF getiteld: *Jezus Christus, de Psalmen* enz., gelezen, dat er ook *geborene Christenen* zijn. Komt dus bij die geboorte nog de II. Doop,

wel! wie zou dan zoo nog geen degelijk Christen zijn?

Neen, heilzoekende Lezers! Die zoodanige denkbeelden koesteren of voorstaan, zij maken God en Zijnen Zoon tot leugenaars. Mogt, inzonderheid, de hoogleeraar DE GROOT door de dwaling welke hij zoo in 't openbaar heeft durven uitspreken, tot inkeer worden gebracht. Mogt het hem gegeven worden, om veel in het gezamen te gaan, stil zich voor den Heer der gemeente neder te buigen, en van Hem alleen die waarheid te begeeren, welke den verstandigen vaak verborgen blijft en den kinderkens geopenbaard wordt. Mogt hij NEWTONS brieven vooral lezen en herlezen, en mogt de Almagtige hem daardoor de oogen openen, dat hij *regt* zien kan. Het zoude voor zijne eigene ziel van zoo onberekenbaar belang zijn, en gewis! van geen minder nuttigheid voor de kweekelingen, die hij onderwijzen moet, en van welker goede of verkeerde opleiding, alsmede van die van allen die wederom door dezen wel of kwalijk zullen bestuurd worden, hij eens rekenschap geven zal voor den troon van Hem, Die de hoogmoedigen wederstaat, terwijl Hij den nederigen en eenvoudigen van harte genade geeft.

Om echter tot onze opmerking weder te keeren. Overeenkomstig de eeuwige waarheden van Gods dierbaar woord, hebben wij derhalve de menschen, voor zoo verre zij nog bloot uit *vleesch* geboren zijn, ook voor niet meer dan *vleesch* aan te zien, in welken geen goeds woont. Wij hebben

het vast te houden, wat ook door anderen gezegd of beweerd worde, dat niemand in het koninkrijk Gods ingaan zal (d. i. een waar lidmaat van Jezus gemeente worden kan) dan door de wedergeboorte, welke het begin van het geestelijk leven is, gelijk onze eerste geboorte uit vleesch het begin van het vleeschelijk leven is. Met ware droefheid heb ik daarom ook, dezer dagen, in het anders door vele schoone en ware denkbeelden uitmuntende werk van prof. PAREAU getiteld: *Initia institutionis Christianae moralis* de miskennis van deze grondstelling gelezen. Hij schrijft daarin, onder meer afwijkingen, ook deze: »Wij besluiten dan gerustelĳk, dat men naar den geest van Christus zóó niet »over de menschelijke natuur oordeelen mag, alsof »haar alle kracht om de waarheid te zien *van buiten* (is dit ook zooveel als: *van boven*?) bijgebracht, »en alle gevoel (besef) van Goddelijke dingen van »buiten ingegoten worden moet of kan, alsof men »die natuur vergelĳken mogt bij een vat, of een »blad schoon papier, of een' stok of blok.»*)

Hooggeleerde Heer! ware onze natuur nog maar zoo! Maar zij is geen vat, althans geen *ledig* vat, want dat vat zit vol van zonde †), zoodat het God-

*) Tuto igitur concludimus, ex Jesu Christi mente non sic statuendum esse de natura humana; quasi extrinsecus ei inferri vis omnis veritatem videndi, aut infundi extrinsecus sensus omnium rerum divinarum vel debeat vel possit, vel quasi ipsa sit vasi cuiusdam, aut tabulae rase aut stipiti truncove assimilanda. Inst. chr. mor. pag. 44.

†) Matth. 15: 18, 19.

delijke er zelfs niet in kan, eer het ander er uitgaat; zijnde dit ook het werk des II. Geestes, om het naar 's Heeren beeld al meer en meer te reinigen. Onze natuur is geen *schoon papier*, waarop het goede maar zoo weggeschreven kan worden, want dat papier is gansch bemorst en beklad door den Vorst der duisternis, onder wiens heerschappij allen korter of langer als slaven hebben moeten leven. *) Onze natuur is geen *stok* of *blok*, die zich maar leggen of zetten laat, waar God haar volgens Zijn Woord gebiedt te staan of te leggen; neen! zij is vijandig tegen God en levendig werkzaam om het Goddelijke uit te roeijen en te weerstaan, zoo lang zij maar kan. Och! dat de Vader der lichten u Hooggeleerde! daar nog een klaar gezigt van geven mogt, tot zaligheid van u zelve en van de gene die u hooren.

Gij dwaalt, door dat gij *de redelijkheid en het geweten* voor iets actief goeds verklaart; †) even

*) Rom. 3: 23, 24.

†) Gij doet dat in het vervolg op de bovenaangehaalde plaats, met de woorden: Imo, uti corpori oculus, ita menti vis omnia vera cernendi inest. Estque ingenio ad optima quaeque proferenda aptus homo, ejusque animus assimilandus est agro, qui dummodo impedimenta tollantur et semenque bonum spargatur, vi sua ἀνθρώματος proferet fructus optimos, cf. Matth. 13: 4 sqq. Marc. 4: 26 sqq. en verder vergelijkt gij de menschelijke natuur nog bij eenen boom, die van zelve goede vruchten draagt, Matth. 12: 38 sqq. terwijl gij in deze redeneering den allerschrikkelijksten misslag begaat, om het gansche menschedom over éne kam te scheeren, en het onderscheid tussehen uitverkorenen, welken dit door de genade der bekeering gegeven is, on verblinden en verhardden die der waarheid ongeluoorzaam zijn, waartoe zij ook geset zijn, ten eenemale uit het oog verliest.

alsof iemand b. v. *de hand* voor iets goeds houdt, waarmede men brood snijden kan, maar ook den naaste doodt. De redelijkheid en het geweten Mijnheer! waarop gij doelt, zijn als instrumenten te beschouwen, die tot eer van God en tot heil van den naaste kunnen worden gebruikt, als God de Heer ze daartoe door Zijnen geest gelieft te heiligen, maar die, zonder dien Geest, niet anders zijn dan werktuigen des satans.

Doch ik schrijf thans geene wederlegging van de duizend en ééne dwalingen, die men dezer dagen weér opwarmt of van nieuws uitvindt.

Naar den Apostel PAULUS hebben wij niemand voor Christen te houden, dan die den Heiligen Geest heeft, en wiens wandel daardoor in de hemelen is, waar ook het Hoofd der gemeente troont, en als van zelve de leden tot Zich trekt. Die door zelfszucht en wereldliefe zich laten wegslepen en beheerschen, zij zijn geen burgers van dat koningrijk, 't welk niet van deze wereld is, en welks Koning uit liefde tot vijanden in den dood ging.

Dat is alleen voor de *gemeente* te houden, »dat »getal menschen, uit ons gansche geslacht ten eeuwiggen leven verkoren, 't welk Gods Zoon zich, door »woord en geest, in eenigheid des waren geloofs *)

*) *In eenigheid des waren geloofs.* Dit wil juist niet zeggen: in volkomene verstands-overeenstemming met alle de stukken en artikelen der gereformeerde leer, zooals die in de symbolische boeken der kerk vervat is, tot op het kleinste titeltje toe. Neen! hoezeer ik der gereformeerde leer van harte toegedaan ben, in alle hare hoogstgewichtige, ter zaligheid noodige waarheden, zoo

»van den beginne der wereld tot aan het einde »vergadert, beschermt en onderhoudt.» †)

B. Zijn wij van deze bovengemelde verklaring ten volle overtuigd, mijne heilzoekende Lezers! dan betaamt het de geloovigen in Nederland, *om, in eenigheid des waren geloofs, zich aan te gorden, ten einde het ligchaam des Heeren, 't welk de gemeente is, te helpen zuiveren van het onbedenklijk groot getal mond- en naam-christenen, die er gedurende den laatst verloopenen slaaptijd, voor het uitwendige althans, mede vereenigd zijn; doch altoos als appelen die aan eenen boom gebonden — niet uit de wortel en den stam gegroeid zijn.*

Gij zijt dat *verplicht* ware Christenen! die het inziet! Gij *moet* in dat werk ten einde toe volharden! Gij *moogt het niet* lijdelijk aanzien dat het ligchaam van uwen dierbaren Heer zoo bevlekt moet ik mij tegen die opvatting plegtig verheffen; durvende ik ook wel beweren, dat men op zulk een fundament nooit de kerk van Christus zal kunnen ophouwen. 1 Korinth. 3. 11. *Wat* wij echter onder dat ware geloof te verstaan hebben, hoop ik, zoo de Heer wil, later wel eens te ontvouwen: vooreerst verwijs ik hierbij naar den 7den Zondag in den Heid. Katechismus.

†) Indien het gezag van vreemden, van Duitschers, van Hoogleeraren, die juist niet tot de Hengstenbergsche partij behooren, voor sommigen meer afdoen mogt dan de kracht der waarheid, dan kan men hierbij naslaan: Eine Predigt über 1 Cor. 1: 23, 24. gehalten beim akademischen Gottesdienste zum Schlusz des Winterhalbjahres, am 9 März 1834 von Dr. Emanuel Nitsch; waarin Z. Hooggel. zegt, dat het Jodendom en Heidendom geen bloot uitwendige vorm van volken is, maar een in de menschelijke natuur gegrond wezen, zoodat, indien de Heer Jezus Christus in 1834 of 1843 onder ons optrad, hij de menschen niet veel anders soude vinden, dan in het jaar 1.

en onheilighd wordt. Hij staat zelve als 't ware jammerlijk misvormd, lijdend voor u! Hij bidt u, dat gij Hem te hulp komt; — zoudt gij niet *alles* voor Hem overhebben, die u met Zijn bloed gekocht en gezaligd heeft!

Doch laat mij de zaak met kalmte wat breeder uiteenzetten. Mijne bedoeling is deze: ieder geloovige, hetzij opziener, voorganger, of lidmaat zal in den kring zijner woonplaats, het volgende doen: Nauwkeurig geeft hij acht op den wandel, d. i. het uiterlijke leven, 't welk in woorden en daden en in verzuim en zwijgen bestaat, van hen, die den naam van leden der gemeente dragen. Aan die vruchten zal hij zoeken ze te leeren kennen. Bevindt hij dan onder hen menschen, in welke hij hoogmoed, gierigheid, afgunst, of welke andere zonden het ook zij, klaar bemerkt; of ontdekt hij bij hen, als hij met hen spreekt, eene schromelijke onkunde omtrent den weg des heils, of soms wel treurige dwalingen en afwijkingen van de Evangelische waarheid, dan vermaant hij hen liefderijk en ernstig, dat zij zóó blijvende niet zalig kunnen worden, en zich niet als geloovige vrienden en vriendinnen van Jezus mogen beschouwen, zich zelve met valsche overleggingen in eenen doodelijken slaap wiegende. Baat echter zoodanige herhaalde toespraak niet, en ziet men zelfs, dat zij deze vermaning euvel opnemen: blijven zij zich onder en na de minzaamste en meest dringende taal ouwillig of onmagtig betoonen, in het kiezen en bewandelen van den eenigen weg,

die ten leven leidt, dan zegt men het aan de opzieners, waartoe u vóór elke Avondmaals-viering in uwe woonplaats nog de gelegenheid geboden wordt. Het gaat, wel is waar, in die vergadering van den kerkenraad doorgaans overschillig toe, en ieder zwijgt op de vraag, *of er ook iets op de belijdenis of den wandel van de leden der gemeente aan te merken valt*, hetzij uit blindheid, hetzij uit menschenvrees. Maar daarom behoeft *Gij* niet te zwijgen. Naar den hedendaagschen schijn te oordeelen, dan zou men haast meenen, dat de gemeente onzes Heeren, bij de gevestigde Hervormde kerk bijna zonder vlek of rimpel ware. 't Is als of er geen hoogmoed, leugen, laster, bedrog, toorn, vijandschap en dergelijke meer in de harten der menschen aanwezig is, noch uit hunne woorden of werken blijkt. Of het heeft den schijn, dat in onze Bijbels alleen aan de opium-eters de ingang in het koninkrijk der hemelen ontzegd wordt: zoodat de leeraars en ouderlingen op dien grond gerust verklaren mogen, dat het bij de kudde waarover zij gesteld zijn alles in goede orde is; — *omdat er geen opium-eters onder dezelve gevonden worden.*

Bijaldien uwe opzieners echter ook onbekeerd mogten zijn, dan vervoegt gij u bij de hoogere besturen in de kerk, tot het hoogste bestuur toe, ten einde mede de zulken, als nog onbegnadigd, van de gemeenschap des Heeren aan het II. Avondmaal te weren, 't welk alleen voor ware geloovigen ingesteld is. En bijaldien het U dan klaar blij-

ken mogt, dat alle de lagere en hoogere kerkbesturen zoo diep bedorven waren, dat Gods woord ook niet van kracht en gezag bij hen gerekend wordt; — dan spreekt het van zelve, dan moet op de grondslagen van het oude gebouw, uit de goede bouwstof die er van overblijven mogt, en uit de nieuwe steenen, die de Heer ter bijvoegen zal, eene andere kerk worden opgerigt, meer naar 's Heeren wil en woord dan de oude.

Dit verhoede God echter genadiglijk!

In de veronderstelling dan nog, dat de kerkbesturen niet zóó bedorven zijn, dat zij Gods heilig woord vertreden, zal men na die voorloopige bestraffing, indien de uitkomst leert, dat zij vruchteloos is, verder gaan, en zulke onchristelijke Christenen plegtig van de broeder- en zusterlijke gemeenschap afsnijden, zoodat zij den geloovigen worden als heidenen of tollenaars. Zeker is dit eene allersmartelijkste taak; doch, gelijk de Heelmeester bedorven leden uit- of afsnijdt, om het gansche ligchaam te bewaren, en gelijk de Regter harde vonnissen velt in 't belang en tot heil van de burgermaatschappij; zóó behooren de ware dienaren van Christus toe te zien, en dat zonder onderscheid van rang of staat of vermogen, dat het ligchaam des Heeren, 't welk de gemeente is, niet langer door ergerende handen of voeten of oogen verontreinigd worde, maar in tegendeel regt krachtig groeije en bloeije, door frische en gezonde lichaamsdeelen; die allen bereidvaardig tot één doel zamenwerken.

Zegt niet: *ik mag niet oordeelen!* Dat heeft de Heer tegen *geveinsden* gezegd, die zelve eene balk in het oog hadden. Tot zijne discipelen die den geest hadden, sprak de Heer anders, ziet Matth. 10: 10—14. En zoo waarlijk de geest des Heeren in u is, en gij opregten van harte zijt, door de genade Gods die u gegeven werd, dan moogt gij u gerust als geestelijke menschen beschouwen, welken dezelfde pligt is opgelegd als de Apostelen te volbrengen hadden, en daartoe ook dezelfde gaven bezit, schoon dan in eene mindere mate. Leest hierbij inzonderheid 1 Kor. 2: 10-15. en Hoofdst. 6: 2-5, welke plaatsen ik hier bij deze gelegenheid slechts aanstippen, niet in hare volle kracht uiteenzetten mag.

Zegt ook niet: *maar wat zal ons dit onbeschrijfelijk veel moeite en verdriet baren!* Dat is waar: Uwe rust en vermaak in de wereld is dan voor altijd, zoolang gij op aarde zijt, verloren. Ik vraag u echter wederkeerig: »Waar heeft de Heer aan Zijne discipelen die rust beloofd aan *deze* zijde des grafs? Heeft Hij zelve ook eer, rijkdom, gemak en genoegens gehad tot zijn deel? En wilt gij, die discipelen wenscht genoemd te worden, en met de hooge eer, van dienaars van Gods Zoon te mogen zijn, ingenomen wezen moet; — wilt gij het beter hebben, dan uwe Heilige en Goddelijke Heer en Meester het gehad heeft?....

Och! dat gij steeds bedacht, dat ieder die iets, 't welk in de wereld is, liever heeft dan Jezus en

de waarheid, Zijn discipel niet zijn kan, Zijns niet waardig is.

Och! dat de herders en leeraars bedachten, dat zij geen dienaren van menschen zijn maar van God en Christus, en liever hunne woningen en inkomsten vaarwel zeiden, dan dat zij den Heer voor eenige honderden zilverlingen verkochten, 't welk die allen doen, die de waarheid zwijgen, tegen hun beter weten aan, uit laakbare menschenvrees of zucht tot rust, gemak of wellevens.

Waar staat ons beschreven, dat de Heer Jezus of PAULUS of PETRUS traktement genoten hebben van ongeloovigen, om voor dat traktement *zachte dingen* tot hunne zielen te spreken?

Waar staat ons beschreven, dat de Heer Jezus of Zijne Apostelen een schoon huis bewoonden, en uit liefde tot huis en akker gezwegen hebben, wat zij spreken moesten en gesproken hebben zoo als de Geest hun ingaf te spreken, tot ere van God en tot waarachtig heil voor de zielen der zondaren, hoe bitter die artsenijen soms ook voor hunnen mond waren?

Daarom, geloovige Vrienden van den Ee-nigen Zaligmaker! niet slapen, niet rusten: die volhardt ten einde toe zal zalig worden. Waakt en bidt, want de duivel gaat rond als een brieschende leeuw, zoekende wien hij verslinden mag. Hier beneden is het niet! Hoe getrouwer des te ellendiger naar den ouden mensch, maar des te heerlijker naar den nieuwen mensch en volgens de belofte!

U zijn toezeggingen gedaan. die gij niet be-
peinzen kunt, zonder dat u 't hart van blijdschap
beeft; toezeggingen, die gij haast niet durft geloo-
ven, van wege derzelve grootheid en uwe eigene
onwaardigheid; toezeggingen, waaronder zelfs ééne
is, dat gij aan Jezus gelijk zult zijn, omdat gij Hem
zien zult gelijk Hij is En gij zoudt niet lig-
chaam en ziel voor dien Heer en Koning over hebben,
en voor de zaligheid van hen die met U verkooren en
geroepen zijn of nog worden zullen! PAULUS wenschte
voor zijne broeders naar den vleesche wel van Christus
verbannen te zijn, en gij, wilt de handen slap laten
hangen!? De Heer ontvonke u tot eenen heiligen ijver!
Hij geve u rijkelijk van zijnen Geest, die in de waar-
heid leidt en in de liefde, welke van Boven is!

G. Eindelijk, is de gemeente het ligchaam des
Heeren, *laat ons dan toezien, dat die gemeente nog
niet meer verontreinigd en verdorven worde, door
nieuwe leeraars, ouderlingen of leden aan te nemen,
welke, de kenmerken der genade missende, als de
zoodanigen niet beschouwd mogen worden. Beijve-
ren wij ons daarentegen om de gemeente door den
aanwinst van geloovige lidmaten te doen wassen
en toenemen, voer zoo ver wij daartoe de van God
verordende middelen getrouw gebruiken, opdat er
door den Heer dagelijks tot haar mogen worden
toegedaan, die zalig worden.*

Het is waar, hier ligt een klip, waarop de ons
nog altoos aanklevende natuur ligtelijk verzeilen kan.
De mensch ziet zoo vaak aan, 't geen voor oogen is,

maar de Heer ziet op de harten. Men wil zoo gaarne
een *groot getal* van belijders hebben, en *naar de
wereld aanzienlijke* belijders nog liever. Men ver-
geet dan zoo spoedig, dat het een klein kuddeke
is, waar de Heer van spreekt, en dat er te allen
tijde wel *velen* geroepen werden, doch weinigen uit-
verkorenen bleken te zijn. Men vergeet dat de
poort eng en de weg smal is, en dat maar enkelen
door dezelve ingaan, van wege de moeilijkheid
des strijds en de verleidingen die in de wereld
zijn. Men wijkt dan af van het voorbeeld 't welk
de Heer ons geeft, in de voorstelling van den to-
renbouwer en den krijgvoerenden koning, die eerst
aangemaand werden, om de kosten en het krijgs-
volk over te rekenen. En wat is het gevolg van
die kwalijk geplaatste toegeeflijkheid? Ziet het in
de Korinthische gemeente; ziet het bij de Galatiërs;
ziet het bij de Reformatie; ziet het bij de Afge-
scheidenen! Al ras betreurt men het dan, dat
men de deur te wijd open gesteld heeft, en door-
gaans uit vleeschelijke beginselen. Dan wenscht men
naderhand vaak, het anders te hebben aangelegd,
maar te laat! Dan geeft men de vijanden de wa-
penen in de hand, om de gemeente te lasteren en te
bestrijden, en dikwijls helaas! maar met al te voor-
spoedigen uitslag. Daarom moesten de Apostelen
en inzonderheid PAULUS nog zoovele zonden en
afdwalingen in de pas gestichte gemeenten bestrijden.
Daarom moesten zij menigmaal tot de harde maat-
regelen van afsnijding en overgifte aan den satan,

tot verderf des vleesches overgaan. Daarom moest een timotheus wel opzettelijk vermaand worden, om niet te zacht te zijn, maar in 'topenbaar te bestraffen de genen die zondigen, opdat ook de anderen vreeze hebben; om deze dingen te onderhouden zonder vooroordeel, niets doende naartoegelegenheid; ja zelfs om niemand haastelijk de handen op te leggen. *)

Zowel bij de examina der kandidaten als bij het onderzoek der onderwezene leerlingen worde allernaauwkeurigst gelet, of zij ook iets van het geestelijk leven bij bevinding kennen, of zij ook waarlijk (al is het ook nog maar in de beginselen) van God geleerd zijn, of zij opregte liefde tot Jezus gevoelen, Hem eenigzins kennende en de kracht Zijner opstanding.

Waar men *niets* van dit alles waarnemen kan: waar noch uit de woorden, noch uit den wandel blijkbaar is, dat de zich aanbiedende kandidaten of leerlingen den Heer aanhangen en één geest met Hem zijn, daar (dunkt mij) hebben wij *in onze dagen* geen vrijmoedigheid, om doode menschen als levende lidmaten van het ligchaam des Heeren te begroeten. Ik zeg *in onze dagen*, in welke met de uitwendige belijdenis van Christus geen schade of schande gepaard gaat, gelijk ten tijde van de Apostelen. Voor *hun* strekt het immers tot verschooning, indien *zij* soms te haastig doopten, dat de *toenmalige* aanneming van

*) 1 Tim 5:20-22.

den gehaatten profceet uit Nazareth veel onaangenaamheid in de wereld veroorzaakte, en dus alleen daarin reeds eenig kenmerk van genade lag, dat men de oude natuur in *dat* opzigt bestreed en overwon.

Ongetwijfeld kan men, ook op die wijze handelende, niet *alle* onzuiverheid van het ligchaam des Heeren afhouden; maar tusschen een ijverig en getrouw opzigt, en tusschen de hedendaagsche onverschilligheid en ligtzinnigheid te dien aanzien zal wel een verbazend groot onderscheid liggen. Ook is het verre van ons verwijderd, dat wij in de dwaling zouden verkeeren, alsof *alle* de leden even aanzienlijke leden kunnen worden. Neen! gelijk in een huis niet alle huisraad even kostbaar is, schoon men het alles noodig heeft, en het minst kostbare wel het meest; gelijk ook de heerlijkheid en de glans der hemelligchamen niet gelijkelijk schittert; zoo ook in de gemeente. Een iegelijk kan slechts *dat* hebben, wat de Geest hem gelieft te geven. Maar daar moet altoos *iets* uit den Geest in den waren Christen liggen, zoo als een oud godzalig schrijver zegt, terwijl hij het waar geloof bij echt goud afbeeldt, dat ook de kleingeloofige of zwakgeloofige toch altijd wezenlijk van alle naam-Christenen verschilt, door de *echtheid* van zijn goud, al heeft hij er ook maar een klein korreltje van.

Niemand wane hier echter, dat wij de gemeente des Heeren verkleinen willen, of opzettelijk klein houden. Dat zij verre! Hoe meer des te liever. Maar, gelijk een veldheer liever honderd moedige en

gecoefende krijgers heeft dan tienduizend vreesachtige en ongeordende soldaten, zoo meen ik ook dat de Heer niet op het *getal* ziet, maar op de *gehalte*.

Bij de zorgvuldigste opmerkzaamheid daarom, dat het ligchaam des Heeren zuiver gehouden worde, paart de geloovige dienaar van Zijnen boven alles beminden Heer en Koning eenen hartelijken lust om Zijn rijk uit te breiden, en eene vurige liefde tot Zijne broeders naar den vleesche, blijkbaar uit de pogingen, welke hij in het werk stelt. Waar hij slechts gelegenheid vindt, en hij *zoekt* zelfs die gelegenheid, daar verkondigt hij de deugden Desgenen die hem uit de duisternis getrokken heeft. Hij houdt niet op met leeren en vermanen en bestraffen. Hij gewaagt gedurig van het heil dat in 's Heeren dienst en nabijheid *hier* aanvankelijk, en eens volkomen gesmaakt wordt. Hij wenscht allen alles te worden, of hij ook maar eenigen gewinuen mogt; terwijl hij het dagelijks betreurt, dat hij daarin nog niet getrouwer en ijveriger is.

Al zijn werk doet hij echter in dit opzigt onder het besef van zijne algeheele onmagt, om eenige ziel te bekeeren, 't welk alleen Gods werk is, door den Heiligen Geest. In de diepste afhankelijkheid zaait en plant hij: — den wasdom smeekt hij van boven, vanwaar die zegen ook beloofd is. Hij bidt zonder ophouden, en ook bij teleurgestelde verwachtingen, en verijdelde pogingen wenscht hij nog van zijnen Jezus te leeren danken.*)

*) Matth. 11 : 25.

En ware het zelfs, dat hij nog zwaarder beproeving, om des Heeren wil, moest verdragen, gelijk een PAULUS zooveel geleden heeft; ware het dat hem tijdelijke schade in zijn beroep, leugen, laster en miskennis, gevangenis, geldboete, en schande bij de wereld, jal hoon en bitterheid van de door de banden der natuur het naauwst aan hem verbondene betrekkingen moest te beurt vallen; — zoo hij waarlijk des Heeren eigendom is in leven en in sterven, ook de poorten der hel zullen hem niet doen vreezen of vertwijfelen. De ééne gedachte: *geen dienaar mag meer willen zijn, dan zijn Heer geweest is*, is volkomen in staat, om alle zijne zwaarigheden gelijk sneeuw voor de zon te doen verdwijnen, en zijne wankelende knieën te versterken terwijl de belofte: *waar Ik ben, daar zal ook; Mijn dienaar zijn*, hem eenen vrede en eene vreugde in het hart stort, die geen pen beschrijven zeen tong kan uitspreken.